

ASRA NYT

Arbejderhistorisk Støttekreds Ringkøbing amt

24.årgang

nr.4.

december 2007

Væv fra Textilforum - Vestergade i Herning

Asra ønsker alle medlemmer
R i g t i g g o d j u l o g
g o d t n y t å r

Kolofon

ASRA NYT

Udgivet af ASRA
Ålykkevej 3. 7400 Herning
Tlf: 2112 6055
(I arkivets åbningstid, som regel om
onsdagen kl. 10,00 - 15,00)

Redaktion:
Bent Kruuse
Elly Madsen
Jørn Jensen
Leo Skaaning

Hjemmesiden:
WWW.ASRA.dk

Formand - Tlf. 97141055
Bent Søndergaard

Kasserer - Tlf. 97129571
Jørn Jensen

Sekretær - Tlf. 97371989
Andreas Iversen

Indlæg til bladet modtages meget
gerne, de kan indsendes til redaktio-
nen Ålykkevej 3. 7400 Herning

Deadline for næste nr. er den 1. feb
2008

Bladet trykkes med støtte fra:
3F i Ringkøbing

www.ASRA.dk

Det er en stor og sjov opgave at lave
et blad, og vi har fået mange tilken-
degivelser om, at man kan lide det.

Det er også sjovt at finde stof frem
til bladet, og vi har rigtig mange ting
i vores arkiv på Ålykkevej i Herning
som vi kan diske op med.

Men. . . .

Vi kunne godt tænke os, at der
engang imellem kom noget „stof“
fra en og anden, fagforening eller
privatperson, som har en god histo-
rie at fortælle, for det der sker i dag,
er historie i morgen.

Vi har længe kørt en kampagne som
hed „Du er selv historie“ og vi har
fået tilkendegivelser om, at der er
nogen der vil skrive noget til bladet,
men det er bare ikke kommet endnu.
Vi har på vores hjemmeside sat et
skema op, som giver en vejledning i
hvordan man kan bygge sin historie
op på en overskuelig måde.

Du skulle prøve at kigge på den, det
kan give dig inspiration, og vi sætter
gerne dit indlæg op i vores blad, så
du kan blive „forfatter“ til et indlæg
i vores blad ASRA NYT.

„På med vanten, og spids blyanten“

redaktionen

Fagre ny verden 1

Det, der engang hed *den socialdemokratiske arbejderbevægelse*, er ved at være historie. En historie som ASRA er med til at bevare. Tætpakkede hylder med arkivkasser bevarer mange historier fra parti og fagbevægelse, og fra enkeltpersoner, der har gjort sig bemærket i bevægelsen. Udover de mange hyldemeter med arkivkasser rummer arkivet også et utal af gamle protokoller.

For at de gamle historier skal komme til deres ret, skal de fortælles videre. Og det gør vi, i det omfang det er muligt.

Mange historier kommer for dagens lys, når arkivmedarbejderne under deres arbejde i arkivet støder på dem, andre dukker op inspireret af en begivenhed eller omtale.

I ASRA er vi så privilegerede, at kunne udsende medlemsbladet ASRA-Nyt, så vi derigennem kan indvie vore medlemmer og andre læsere af bladet, i de mange interessante historier.

Mange af de historier og beretninger vi kan læse - især i de gamle protokoller - er skrevet, med en ofte sirlig håndskrift, med pen dyppet i blækhuset. Senere med den mere nymodens kuglepen. I dag bruges EDB.

Også i ASRA bruges den ny teknologi. Som bekendt har vi netop taget vores nye hjemmeside i brug, til forhåbentlig glæde for såvel medlemmer som andre interesserede og samtidig til gavn for udbredelsen af kendskabet til ASRA og ASRA's arkiv.

De nye tider giver nu også mulighed for at læse ASRA-Nyt elektronisk, på hjemmesiden. Ikke som en erstatning for, men som et supplement til, papirudgaven af ASRA-Nyt. En aktivitet vi nu vil tage op.

Velkommen til den nye fagre verden.

Bent Søndergaard
formand

Redaktør Peter Andersen, Holstebro

I starten af 1900-tallet havde den socialdemokratiske presse i Holstebro en redaktør ved navn Peter Andersen. Af arkivalier i ASRA's arkiv kan det læses, at redaktør Peter Andersen har været dybt engageret i den gryende socialdemokratiske bevægelse. Bl.a. fremgår det, at han var med, når nye foreninger skulle startes. Men så, i 1907 skulle redaktør Peter Andersen forlade Holstebro, til fordel for en stilling som redaktør ved Sydfynske Socialdemokrat i Svendborg.

Som tak for den store indsats han havde ydet, afholdt fællesorganisationen mandag den 18. november 1907, en afskedsfest for redaktør Peter Andersen. I ASRA's arkiv opbevares en sort mappe, med tekst i guldskrift Til Hr Redaktør Peter Andersen Holstebro.

Endvidere datoen 18. November 1907. Mappen indeholder 9 takkeskrivelser*), fra taknemlige organisationer og foreninger, der alle i rosende vendinger takker redaktør Peter Andersen, for hans virke i det vestjyske.

Da datoen på mappen, den 18. november 1907, er identisk med datoen for afholdelse af afskedsfesten, må det formodes, at mappen med skrivelserne er blevet overrakt ved denne lejlighed.

At man i Holstebro virkelig har savnet redaktør Peter Andersens tilstedeværelse, fremgår af en skrivelse, dateret den 1. januar 1911, som også befinder sig i mappen. Skrivelsen har følgende ordlyd:

Herr Redaktør P. Andersen, Svendborg

Paa et i Dag af Fællesbestyrelsen for de faglige Foreninger, Kontrolkomiteen og Byraadsgruppen afholdt møde vedtoges enstemmigt.

Vi retter en indtrængende Opfordring til Dig, om at tage under Overvejelse - en Tilbageflytning til Holstebro.

Det er vor Overbevisning, at Du bedre end nogen for Tiden

fortsættes på næste side

vilde kunne opfylde de Krav og Ønsker man her mener at kunne opstille til sit Blads Redaktør - og gennem Dit Arbejde være en Spore til Partiets fortsatte ustandselige Fremgang.

*Imødeseende Dit Svar saa hurtigt som muligt, tegner vi os som Udvalg for ovennævnte Faktorer
Med soc. Hilsen*

Holstebro 1/11.11

J. P. Pedersen

Murer

Anton Andersen

Cigararbejder

Lund

Postexpedient

Johan Hansen

N. L. Rosenberg

Arbejdsmand

Svar bedes med undertegnede Johan Hansen.

I mappen er også opbevaret teksten, til et telegram, sendt den 13/11 1909 til Redaktør Andersen, Sydfynske Socialdemokrat, Svendborg.

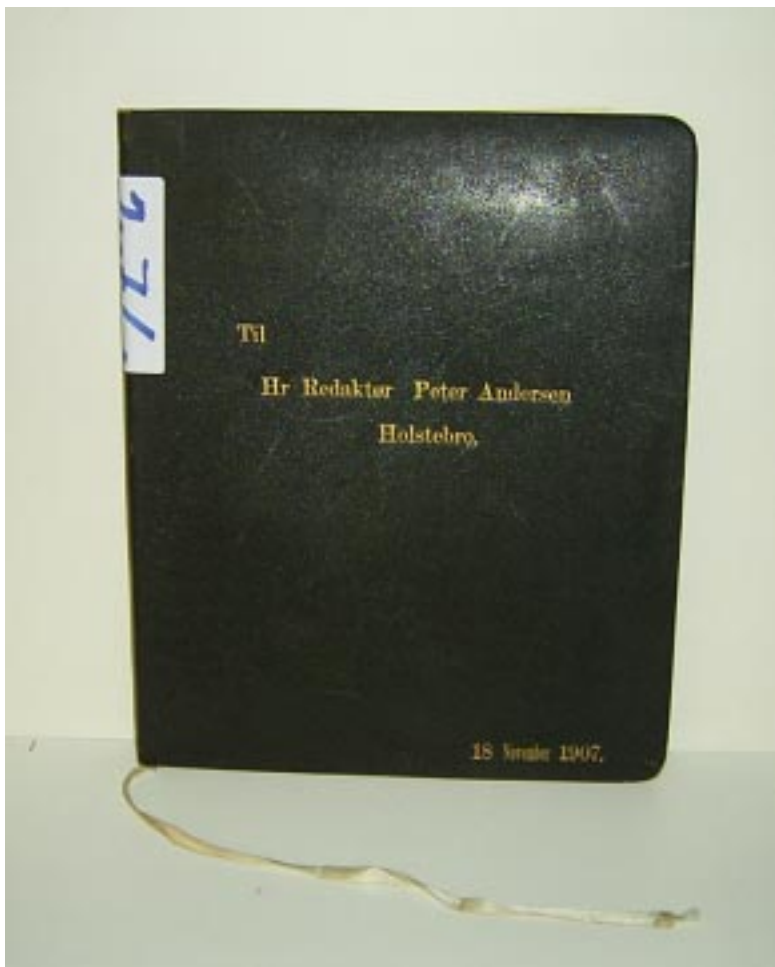
"Ved Valget igaar sejrede vi 2 mand valgt til Byraadet og 3 til Ligningskommissionen. Partifællerne samlede

til Møde ved vesterport bad mig bringe dig en hilsen med Tak for dit banebrydende Arbejde, hvis frugter er den glimrende Sejr.

„Stumpf."

(Stumpf var redaktør ved den socialdemokratiske presse i Holstebro.)

fortsættes på næste side

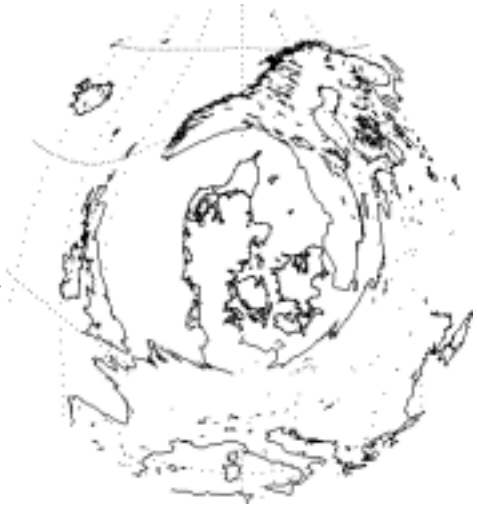

Mappen indeholdende takkeskrivelser til redaktør Peter Andersen, fra foreninger, organisationer m.v. overbragt ved afskedsfest den 14. november 1907

*) Takkeskrivelserne er fra:

- 1) Repræsentanterne for Ringkøbing Amts Socialdemokrat
- 2) Socialdemokratisk Forening i Holstebro
- 3) Bestyrelsen for Tobaksarbejderforbundets Afdeling i Holstebro
- 4) Fællesorganisationens Forretningsudvalg i Holstebro
- 5) Bestyrelsen for Arbejdernes Fællesbageri i Holstebro
- 6) Bestyrelsen for Arbejdsmændenes Fagforening og for socialdemokratisk Forening i Hjerm
- 7) Slagteriarbejdernes Fagforening i Holstebro
- 8) Socialdemokratisk Forening i Vemb
- 9) Arbejdsmændene Fagforening i Holstebro

Udarbejdet af Bent Kruuse

Danskernes opfattelse af Verden

For en sikkerheds skyld

Jeg er nogenlunde sikker på min tommestok måler sin egen længde når jeg slår den helt ud, men for en sikkerheds skyld har jeg købt en tommestok til af samme længde og hidtil har de målt det samme men hvad nu den dag den ene måler forkert
hvordan kan jeg vide hvilken der er den rigtige?
For en sikkerheds skyld
må jeg nok købe en tommestok til

*Benny Andersen
Portrætgalleri
digte 1966*

En ældre tekstilarbejders erindringer igennem 50 år.

Bearbejdet af Jørn Jensen - Herning

Vi får til stadighed indleveret arkivalier fra forskellig side og i de seneste år er der blevet ryddet meget op på forskellige fagforeningskontorer på grund af fusioner, flytninger o.s.v.

Nedennævnte historie er fundet i indleveret materiale fra 3 F i Herning. Erindringerne lå sammen med forskellige breve og programmer vedrørende en jubilæumsfest i 1961 i Tekstilarbejdernes Fagforening i Herning. Vi har ingen oplysninger om hvem der har nedskrevet erindringerne, men

hvis vi formoder at skribenten i 1909 var 15 år gammel, så blev han født i 1894 og var altså 67 år gammel i 1961.

Afskrivningen af erindringerne er en fuldstændig gengivelse af det originalt nedskrevne, d.v.s. med datidens retsskrivning og med de stavfejl der er.

Hvis der skulle være en læser, der ud fra teksten kan fortælle nærmere om personen, eller i øvrigt vil kommentere erindringerne, skal man være meget velkommen til det.

Foto fra Textilforum i Herning

En ældre Tekstilarbejders erindringer igennem 50 aar.

Hvilken goder er der sket inden for faglig og Polistik område i disse 50 Aar, jeg tænker mig nu tilbage til Aaret 1909, da begyndte min 4 aarige Læretid på Klædefabrikken i Herning, vi var 8 drenge og Lønnen var henholdsvis 1ste Aar 5 Kr II Aar 6 kr, og 3 og 4 Aar 8 og 10 Kr pr Uge, første Aar lærte vi i Karteriet, andet Aar Spinderiet, 3 og 4 Aar i Væveriet, paa det tidspunkt kunde en fuldbefaren Væver tjene cirka 24 Kr. Arbejdstiden var daglig 10 Tim, fra 6 Morgen til 6 Aften med en 1/2 Tim Frokostpause og 1 1/2 Time Middagspause, efter endt Læretid rejste jeg ud og har siden Arbejdet paa mange af Landets Tekstilfabriker baade store og smaa, en af di meste Gammeldags var i Bruunshaab pr Viborg, Kraften var en Vandturbine og Lyset var 2 Petroliums Lamper pr Væv, nu lidt om Kolding

Jeg kom til at Arbejde paa Brdr Volkerts Fabrikker første gang i 1915, saa vit jeg husker var der 12 Væve og Lønnen her laa en del over hvad man kunde tjene andre steder i Landet, en dygtig Væver kunde her komme op paa 28 kr, men noget Slæv var det, det var mest grove

Varer saasom Gulvklude og grove Tæpper, dengang havde man ikke Cojnspolemaskine nej Skudgarnet var 1 1/2 m m garn paa smaa Pap-piber, man kunde lige naa at faa 3 Spoler i Skytterne til di andre var kørt tomme, fra 1914 til 1918 havde vi jo den første Verdenskrig, og jeg maatte som saa mange andre ind som Soldat i 24 mdr, og efter den tid rejste jeg Landet rundt indtil jeg igen havnede i Kolding i 1947, Volkerts Fabriker var til den tid bleven en af di store, saa vidt jeg husker var vi 70 Vævere 35 paa daghold og 35 paa Nathold, man passede paa det tidspunkt kun 1 Væv, man længe varede det ikke før man begyndte paa det nymodens at Rasanuliserer, nu skulde der køres med 2 væve, trods dette at det meste af di Varer der blev fremstillet paa Volkerts Fabriker aldrig har egnet sig til mere end 1 Vævs Pladser og saa det vigtigse paa en Virksomhed er jo Ledelsen der har igennem Aarene været mange forskellige nogle Dygtige Fagfolk men dog flest daarlige som aldrig har faaet en Praktis uddannelse, men kun Teori,

hvilken i di senere Aar har medført
at Væveriet nu er nedlagt paa
Volkerts Fabriker, og jeg formoder
at resten af Virksomheden til sin tid

ogsaa vil Stoppe, saaledes at en af
Landets i sin tid bedste Arbejdsplad-
ser vil kuns være en Saga blot,

Foto fra Textilforum - Herning

Textilforum

Åbningstider til Textilforum

Mandag-torsdag og lørdag-søndag: kl.11.00-16.00

Fredag: LUKKET

Ændrede åbningstider fra 1. januar 2008:

Tirsdag -søndag kl. 11.00 - 16.00

Fra Bent Kruise har vi modtaget:

"Faneflugt"

Hjerm-Vejrum forening har, i forbindelse med sit netop afholdte 100 jubilæum, udgivet et jubilæumsskrift. Heri kan bl.a. læses følgende dramatiske hændelse.

I jubilæumsskriftet udgivet ved foreningens 75 års jubilæum, fortælles under overskriften "Partiets 1. generation - pionererne" om ... en lille håndfuld mænd, der i opgangstider som i nedgangstider, uden at kny, har taget deres tørn i bestyrelse, på udvalgsposter, i sogneråd og på andre tillidsposter." Her fremhæves de to kalkværksarbejdere Chr. Christensen og Jes Johan Christensen samt murer Jens Thomsen og baneformand H. L. Brammer.

De 4 nævnes som gennemgående figurer helt frem til besættelsen i 1940. "De oplevede en partiforening, der havde gode tider, men også plagedes af perioder med indre krise". Der fortælles om både medlemstilgang og kraftig dyk i medlemstallet.

"Træghed og slendrian var der også med kontingentbetaling, så foreningens økonomi var som regel på randen af sammenbrud. Når det gentog sig år efter år kan man selvfølgelig efterhånden vænne sig til det. Ja, i et enkelt tilfælde glæ-

dede man sig ligefrem over, at pengekassen var tom. Det var i 1932, da partiforeningen blev slæbt for herredsretten i Holstebro. Her var partiets nye fane med.

"Forhistorien til retssagen udspandt sig omkring sognerådsvalget i 1933. Partiet havde efter bestyrelsens indstilling genopstillet overportør Lauritsen som spidskandidat, men denne disposition var i det mindste et fremtrædende partimedlem ganske oprørt over. Ifølge flere vidneudsagn bundede utilfredsheden så dybt, at vedkommende medlem, der var banenæstformand ved DSB, ihærdigt modarbejdede den socialdemokratiske kandidat. Banenæstformanden skulle have gjort alt for at forhindre Lauritsens genvalg. Bl.a. havde han fået 7 til at undlade at afgive deres stemme, og det var han "tilmed stolt af". Banenæstformanden afviste anklagerne som uoverlagte fortællelser, men da partiet ved valget led et svidende nederlag og tabte pladsen i sognerådet, blev han på en oprørt general-

forsamling gjort til syndebug og ekskluderet.

Dette drastiske skridt blev den pågældende imidlertid meget fortørnet over. Han lagde derfor sag an mod foreningen med krav om at blive genoptaget som medlem.

Banenæstformanden vinder mærkelig nok sagen og får tilmed tilkendt 200 kr. i sagsomkostninger, som foreningen skal udrede. Men her kommer så foreningens vaklende økonomi ind i billedet. Kassebeholdningen var på usle 12 kr. og 97 øre og da bestyrelse og medlemmer som privatpersoner forståeligt nok hverken havde lyst eller pligt til at punge ud til den foreliggende sag, ja, så var der ikke andet for banenæstformandens advokat at gøre end at møde op og gøre udlæg i foreningens værdier. Udbyttet var begrænset. Foruden den slunkne pengekasse fandt han kun foreningens fane, som var anskaffet til 25-års jubilæet.

Fanen blev sat til en værdi at 50 kr. Nogle måneder senere skrev sagføreren til bestyrelsen og spurgte, om ikke foreningen med forbundets hjælp ville indløse fanen. Det ville den nu ikke. Ganske vist havde medlemmerne få måneder i forvejen anskaffet den famøse fane efter i mange år at have sparet sammen til den, men at ofre næsten 200 kr. i indløsning, var dem for meget. Hvad der senere er sket med den, står hen

i det uvisse. Måske fik banenæstformanden den - set siden er den ikke, trods et ihærdigt detektivarbejde!"

Historien har efterfølgende skabt stor opmærksomhed i foreningen. Og det nævnte detektivarbejde syntes under en eller anden form at være fortsat. Hvor meget, er svært at se, da der i protokollen kun kan læses fra bestyrelsesmøde i maj 1992, at der "arbejdes videre på "fanefagen" ". Og fra bestyrelsesmøde den 10.08.1994, pkt. 2: Snak om fanen. Bruno får fremstillet messingbeslag til at samle 2 stk. stang. Svend Aage træskæft. Allan stof.

Fagre nye verden 2

Som det kan læses i lederen i dette blad, vil ASRA nu tilbyde læsere, der har internetadgang, at læse ASRA-Nyt elektronisk, som et supplement til papirudgaven. Fordelen ved at kunne læse ASRA-Nyt elektronisk er bl.a. at de billeder der bringes, kan vises i en bedre kvalitet, såvel de ældre historiske billeder som de nyere i farver. Det vil også være muligt, f.eks. ved lange artikler, der bringes i uddrag, at give mulighed for, ved links, at læse hele historien. Ligeledes at henvise til relaterede artikler.

Samtidig vil det også være nemt at sende bladet videre til andre interesserede.

Medlemmer med internetadgang, der ønsker at modtage e-mail, når ASRA-Nyt kan læses på hjemmesiden, bedes sende deres e-mail adresse til :

Jørn Jensen
jens1@webspeed.dk

ASRA-Nyt sendes som pdf-fil og kan læses i Adobe Reader. (Kan hentes på internettet www.adobe.com)

Redaktionen

De go'e gamle dage !

Den gamle Redacteurs Klumme

af Bent Kruuse

Den socialdemokratiske arbejderbevægelse, som er nævnt i lederen i dette blad, bestod af parti, fagbevægelse og Kooperation, som en treenighed. Selvom de alle stadig eksisterer, og stadig samarbejder, er det uden de bånd, der engang knyttede dem sammen og gjorde dem til en stærk enhed.

Vi er stadig mange af den ældre generation, der husker den tid, hvor der også var en socialdemokratisk presse. Og sikkert også husker, at i så godt som alle byer var der 4 lokale aviser. Der var udover den socialdemokratiske avis også en radikal, en konservativ og en Venstre avis. Det var dengang de lokale redaktører var aktive spillere i den lokale politik. De spiddede hinanden med deres spidse penne, i avisernes ledere - spidsartikler.

For Socialdemokratiet var pressens indflydelse, på det støt voksende parti, i begyndelsen af nittenhundrede tallet, af stor betydning. Bl.a. på grund af redaktører, der var aktive i opbygningen af partiet. Et eksempel nævnes i artiklen andetsteds i bladet om redaktør Peter Andersen. Som det kan læses, var

der stor frustration, da han i 1907 rejste fra Holstebro til Sydfyn. Bemærkelsesværdig er da også den opfordring, som en kreds af partifæller i 1911 sender til ham, med opfordring til at vende tilbage til Holstebro, som redaktør - og det på trods af, man i forvejen har en redaktør.

At kunne have en socialdemokratisk presse er ikke uden betydning. For selv om redaktørerne i de tilbageværende borgerlige bladhuse hævder, at deres aviser er upartiske, er de i bund og grund af borgerlig observans. Ikke mindst i valgkampe ser man tydeligt, hvem de borgerlige aviser har sympati for - og støtter. Det samme gælder i øvrigt også TV og radio. Det betyder derfor ofte, at Socialdemokraterne kun er interessante at skrive og fortælle om, hvis det drejer sig om negativ omtale. Selvom vi kan blive helt salige, når talen falder på "de go'e gamle dage", så var de nu ikke altid så gode, som vi husker det. Men det med at have en socialdemokratisk avis, og gerne epoken med 4 aviser i hver by, er værd sat tænke tilbage på. Det gav en anderledes livlig politisk debat.

Sidste chance.

Efter at vi først på året udsendte opkrævning på kontingent blev der i september fremsendt en påmindelse til de, der på det tidspunkt endnu ikke havde fået betalt.

Det har heldigvis resulteret i, at langt de fleste har fået betalt kontingent, men, men, men, der er altså stadig nogle stykker der ikke har betalt.

Det er meget ærgerligt, dels fordi vi mangler pengene i kassen, men også fordi vi nu indenfor nogle få uger sletter disse på vores medlemsliste.

Det betyder at du ikke vil modtage vores blad længere, ligesom du ikke vil blive informeret om de nye og spændende tiltag vi er i gang med på vores hjemmeside.

Nu ved jeg godt at alt dette ikke gælder dig, fordi du jo har betalt kontingent - eller har du?

Gør ASRA og dig selv den tjeneste endnu engang at kontrollere om du har fået betalt kontingent for 2007.

Venlig hilsen og God jul.

Jørn Jensen
Kasserer

~~afsender
Asra - Ålykkevej 3
7400 Herning~~

Bestyrelsens navne og adresser:

Formand: Bent Søndergaard - Nybrovej 9. Herning - Tlf: 9714 1055

Næstformand: Elin Kragelund - Jyllandsgade 17. Ikast Tlf: 9725 0708

Kasserer: Jørn Jensen - Rugvænget 67. Herning Tlf: 9712 9671

Sekretær: Andreas Iversen - Falkevej 5. Tarm Tlf: 9737 1989

Best .medl. Leo Skaaning - Straussvej 4. Herning Tlf: 9722 2802

Best. medl. Flora Mikkelsen - Stauningvej 19. Skjern Tlf: 9736 9017

Best. medl. Hans Agerup - Sønderagervej 26. Herning Tlf: 2635 3961

Husk du kan finde os på:

www.asra.dk